

SZANITÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben hozzáhozandó: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre... 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre... 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vizs. 'Előfizetések és hirdetések' a
 saadására nem odállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők

NOGÁLL JÁNOS.

Része volt mindabban, mit a tehetőség, az ész a földön kivivhat. Aranytollával félszázadon át lelkesítette, vezette népét és paptársait, stílusa külön iskolát alkotott az irodalomban, apostoli lelkülete egy emberöltőn át élő példakép volt papjai előtt, de mindezek ellenére nagyságát nem ezek határozzák meg. Élete legkimagaslóbb tette volt, mikor mint az Ur apostola Nagyvárad egyik legelhagyatottabb részét felemelte a krisztusi szeretet gyöngédségével, nádfödte házikók és szegényes viskók innen-onnan összeverődött munkás népének adott *templomot és iskolát*.

Profétai szemmel látta és annak lelkületével mutatta meg az utat, melyen legsikeresebben lehet felvenni a harcot Krisztus ellenségeivel. Fényt, pompát és vagyonnal elérhető jólét tudott felváltani az Evangelium erényeinek jótetteire, hogy avval ezreket és ezreket fölemeljen a nyomorból, meg-

tanítson hinni, remélni, szeretni, nemes életet élni.

Félévszázada, hogy szt. Vincze szelleme ott uralkodik a Réten, a kicsiny mustármag hatalmas koronája ősfává lett, melynek oltalmat adó ágai közzé immár nemcsak a város, de a megyék népe sereglik össze, hogy szt. Vincze leányai neveljék, gondozzák őket. Csak most, mikor 50 év eredményét látjuk a nevelés terén, csak akkor, mikor már a háboru négy évén át annyi ezer és ezer sebesült katona talált az irgalmas szamaritánus ápoló kezére, tudjuk értékelni igazán Nogáll munkáját.

Irodalom, hírnév, pompa, hatalom mind-mind elpusztul. A könyvtárak dohos polcai is csak egy időre tartják fenn emlékét s ez is csak addig tart, míg a szű meg nem örli; de az erény, mely követőben él továbbra, az irgalmasság és a krisztusi szeretet számtalan jótette élni fog a földön mindaddig, míg az Egyház fennáll és ezeknek jutalmát nem mint Várad diszpolgára, hanem mint az Evangelium küldöttje veszi át Annak kezéből, ki Nogáll közénk küldötte.

Sirja fölött napról-napra a Bárány áldozatát mutatják be s míg áldozni mennek a növendékek, sirja mellett mennek el, köztük porladnak hamvai, szelleme pedig életet és lüktet. A régi katakombák élete ujul fel, a hitvalló porladó hamva élteti és lelkesíti az őket kitarásra és szünni nem akaró, folytonos, evangéliumi munkára.

*Nem hal meg az, ki milliókra költi
 Dús élte kincseit, ámbár napja múlt,
 Hanem lerázván, ami benne földi
 Egy éltető eszmévé finomul,
 Mely lennmarad s nőttön nő tiszta lénye
 Amint időben, térben távozik;
 Melyhez tekint fel az utód erénye;
 Óhajt, remél, hisz és imádkozik.*

A jubileumot, mivel a növendékek vakációznak még, csak csendben ünneplik. Reggel 7 és 8 órakor csendes misék lesznek, 9 órakor pedig ünnepi szentmisét mond a jelenlegi igazgató, dr. Vucskics Gyula prépost-kanonok segédlettel.

Nogáll János életrajza.*

— Dr. Vucskics Gyula könyve. —

Nem mehet el az ember szó nélkül e könyv mellett. Az életrajzban egy város élete lüktet s különösen aktualitást ad a könyvnek az, hogy épen ma 50 esztendeje nyílt meg a mai Nogáll utcában a nagy alapító által létesített elemi iskola. Akkor még kicsiny kis ház, ma már hatalmas intézet, hol 250—300 benntlakó növendék nevelkedik szt. Vince szellemében.

Győrtött ringatták bölcsőjét Nogáll püspöknek, győri bencések oltották belé a tudományért való rajongást, ők adták meg az alapot klasszikus latin tudásának, a pesti theologiai fakultás csiszolta ki tündöklő gyémánttá. Szárnyait ugyancsak itt bontogatta, a „Religio és Nevelés” — akkoriban ez egyedüli katolikus közlöny vitte szerte szét cikkeket. 1846-ban már a központi szeminárium lelkiigazgatója, ki a szabadságharc utvesztőin is átvezeti lelki gyermekeit 1857-ben már váradai kanonok.

Készakarva sietek az életrajz első felével, mert igaz, hogy már 1841-ben Szaniszló Ferenczel — később váradai püspök — együtt Pest szellemi központjában dolgozik és tanakodatlan erővel munkálkodik az ország megújításán; Krisztus követése pedig generatióknak — világiak, egyháziak egyaránt — lelki olvasmánya, bámulatos tudása egész

könyvtárral ajándékozta meg lelki gyermekeit; az iskolának mecenása s egyuttal működő tanító; szónoklatát az isteni igazságért való lelkesedésnek oly ereje hatotta át, mely képes volt arra, hogy hallgatóiban meggyőződést és érzelmet keltsen.

Mindezek azonban nem adják az igazi Nogállt.

Egyénisége, jellemének apologiája akkor vonul fel előtünk, mikor 1868-ban megnyílik a zárda. Ettől az időponttól kezdve látjuk az igazi bámulatos szociális érzékű Nogállt, ki él-hal az intézetért, az életét is csak azért biztosítja.

Mindezt dr. Vucskics Gyula szakavatott, élvezetes leírásában olvassuk, aki az események oroszlánrészének szem- és fültanuja volt és aki minden aprólékos dolgot is fel dolgoz, hogy az életrajz, egyuttal a Rétnak 50 éves korrajza is, oly esemény, mely méltán felköltetheti mindenki figyelmét.

De menjünk tovább. Nyomról nyomra fejlődik az intézet. Ő nagyprépost és a ruhája, cipője rongyos, háztartása sokszor lát hiányokat. Evvel nem törődik, de avval igenis, hogy szegény gyermekeknek elátásuk legyen és azok tovább tanulhassanak. Váradai kanonok, de lejár mindig az intézetbe és tanít.

Az evangelium szava cseng fülemben: „ki minél nagyobb közületek, legyen szolgálja másoknak”. Ennek az apostoli lelkületű férfinak a nagysága előtti hódolat volt az is, mikor a grófisasszony elszakadt reverendáját megvárta. Szeretni tudott végtelenül, nem az egyént, hanem az embert s ha netán néha-néha erőt vett rajta az emberi indulat, hogy csak egy esetet említsek, mint püspök és már nagy beteg, térdelve könnyeivel áz-

tatta az illető kezét és tette jóvá gyarlóságát.

El lehet mondani, hogy Krisztus birodalmának is diszpolgára.

E várost, mindenkit, aki Nogállt emi-kezetében is tiszteli, igaz és őszinte hála kötelezte dr. Vucskics Gyula a nagy ember életrajzának megírásával. Nagy és értékes munkát végzett, melynek legszebb jutalma: maga a siker. Olyan életrajzát írta meg e kiváló főpapunknak, mely méltó az ő lelki nagyságához.

Mint írot dr. Némethy Gyula tb. kanonok jellemzi. A magyar nyelvnek ritkán hallott bü-hája cseng bong, annyira, hogy maga a stílus szépsége sok helyen megállítja az embert, mert csaknem lehetetlennek gondolta, hogy oiy végtelen sok árnyalatot tudjon érzésnek, eseménynek adni, mint ő. E fejezetre még az irodalomtörténetnek is szüksége lesz majd, vallásos irodalmunk megírásánál.

Nyelvezetét részletesen Nagy Lajos dolgozta fel a könyv harmadik részében. Ő állapítja meg Nogáll irodalmi értékét is: „Eredeti tehetség volt; erős akarattal bele tudta vinni az aszketikába azt a nyelvet, mely már az irodalom többi ágában uralkodott.”

Ez tartalmilag a könyv, érdemben tárgyalni az újság tere nem elég. Három neves irodalmi ember öntötte belé tudásának gyöngyét.

Vajha minél szélesebb körben vinné szét e könyv Nogáll tiszteletét, hogy egyuttal mindenütt mécsesét gyújtson a felebaráti szeretet és irgalmasság jótetteinek.

A kötetet a Szent László nyomda állította ki rendkívül díszesen és izléseesen.

*) Nogáll János életrajza és az intézet története. Dr. Némethy Gyula és Nagy Lajos közreműködésével írta dr. Vucskics Gyula. Ára 5 korona. A nagyváradai Szent Vince intézet tulajdona.

Ma nyílik meg a tisztviselő konyha.

Alig két hónapja, hogy Lukács Ödön polgármesterhelyettes Élő Jánosné felkérte, hogy egy tisztviselő konyha tervezetét dolgozza ki s juttassa hozzá. A terv sűrű megbeszélés, tanácskozás, határozás után csak hamar megvalósult, s ma már tálalnak a Sas magas földszintjén levő diszes, hatalmas levegős és kellemes városi étkezőben, amelyet teljesen átalakítottak, kifestettek, stukkókkal láttak el. Az asztalokon fehér, ragyogó tiszta abrosz, ezen páfrányok, dracénák, aszparaguszok, dahliák, a parketten szőnyegek, amelyek tompítják a lépést, s a nagy, széles ablakokon beáramlik a világosság. Valóban, ez a hely ideális, csak össze ne füstöljék a dohányzók.

A bejárati alacsonyabb helyiségben a falon maradt az üvegre festett felírás:

Le az alkohollal

De levették a régi vendéglői elmésségeket: Borból sokat lehet inni, de sose eleget. Meg: Szépasszony és bor, megvigasztal mindenkort. Sajnos, hogy nincs tábla arról, amely feledésbe ment a görög nyelvvel: Hüder men pótonariszton. A víz a legjobb ital. Ellenben az asztalokon víz áll kristályüvegekben.

A konyhába egy folyosón át jutunk, itt fog állni a felirónő asztala, ahol mindent feljegyeznek, ami kimegy. A konyhában két új sparherdet rendeztek be, az egyik porcellánból. A Sztaroveszky utcai megszünt étkezőből áthozták a hatalmas üstöket, amelyekben 150—200 levest tudnak elkészíteni. A személyzet 35 tagból áll, van két szakácsnő, 1 osztónő, 12 felszolgálónő, kukta, hetes, konyhalány. Az egészet Élő Jánosné vezeteti szakértelemmel s azzal a törhetetlen bizalommal, hogy a vállalkozásnak sikerülni kell s ha rendezettebb viszonyok közé érünk, fel is virágozik ez az étkező, mint a munkás étkező, ahol 300 vendég van naponta s olyan jó káposztás tésztát készítenek, hogy még a vezető nő is megkívánja. Mellette Tátray Sándorné viszi a gondterhes feladatok egész légióját.

Benézünk a spájzba. Van ott vagy 500 tányér, üveg, ecetes uborka, rengeteg paradicsom, előkészítve a zöldség, káposzta, *Papirrosszalvéta*. Tésztát is látunk, mára süttötték, de van levestészta is rengeteg s egy kiló liszthez 4 tojást vettek.

A menu háromféle, a tisztviselőknak az ebéd 3 koronába, a vacsora 4 koronába kerül, idegeneknek ebéd 3.50, 5.—, 7.50. — Vacsora 5.— koronába. A mai étlap a következő:

I. osztályu teríték.

Husleves, töltött paprika, sertéskaraj, párolt káposztával, almás és turós rétes.

II. osztályu teríték.

Paradicsomleves, töltött káposzta, sertéssel, almás és turós rétes.

III. osztályu teríték.

Paradicsomleves, töltött káposzta, sertéssel.

Vacsora.

Borjusült burgonyával. — Kenyeret adnak.

Étlap: Hus és paradicsomleves (50 filér). Marhahus sóskamártással (5 K). Főzelék: töltött káposzta sertéshussal (4 K). — Tészták: almás, turós rétes (2 K), berlini lepény (2 K).

Gyümölcs: adag dinnye, adag szőlő (2 K), barack és körte (1 K).

Sültek: paprikás csirke (10 K), gombás rostélyos, sertéskaraj, angol bélszín, borjusvésés (6—7—8 K), hal (10 K).

A szép és tágas konyhát Egri Adolf felügyelő szerelte fel gondnal. A berendezését az étkezőnek Somogyi Dezsőtől vásárolták. Az étkező 300 személyre főz ma, s eddig 70 előfizető jelentkezett az irodában, ahol elkönyvelik a bevételeket és kiadásokat. Kár, hogy a borraláló rendszert, amely szégyenletes arra is, aki kapja, arra is, aki adja, nem törölték el. Ez lealázó.

A tisztviselő étkező egész szervezetén az a magasabb *szociális szempont* vonul végig, amely Lukács Ödön minden alkotását jellemzi. Vannak, akiknek jobban tetszett volna egy tisztviselő étkező, 3 fogásos ebédjével s kicsire szorított *regie* jével, de így, ahogy most előtűnik áll az étkező, látható, hogy sok családos, intelligens emberen, az egész szorongatott középosztályon s a családtalan tisztviselőknél fog segíteni nagyon szépen. A családi tüzhelyalapításokra sem hat serkentően egy ilyen szempontból működő étkező, amely a legkényesebb igényeket is kielégíti, de ez a szempont se jöhet számításba, mikor egyáltalában nem lehet családi tüzhelyet alapítani, mert nincs butor, nincs edény, nincs lakás, nincs ruha, nincs fehérnemű s nincs mit főzni. Ezért a városi tisztviselőétkező megnyitása hasznos szociális cselekedet.

A megnyitáson Malatiszky Lajos főispán, Rimler Károly polgármester és Lukács Ödön főjegyző megjelennek.

Szüntessék be a bérletjegy-rendszert.

Dr Váradi Ödön indítványa.

A színházi tisztelet és bérletjegyek kiadása körül támadt kellemetlen incidens alkalmából dr Váradi Ödön törvényhatósági bizottsági tag tegnap önálló indítványt nyújtott be Nagyvárad város törvényhatósági bizottságához.

Az indítvány rámutat, hogy a most felmerült és a szinügyi bizottság által tárgyalt bérlet-megtagadás esetében a bizottság a szinigazgatót nem kötelezte arra, hogy a sajtó képviselőinek hivatásuk gyakorlására megfelelő jegyeket bocsásson rendelkezésükre.

Az indítvány szerint egy mód van arra, hogy a szinigazgató részéről gyakorolt álláspont kiküszöböltessék és ez a bérletjegy-rendszer megszüntetése. A bérletnek más-különböben sincsen értelme, ez csak arra való, hogy az igazgatónak biztosítsa a megélhetést. Nagyváradon azonban nincs

erre szükség, mert kicsi a színház s a város népessége állandóan szaporodik. A bérletjegy rendszer megszüntetése arra is szolgálna, hogy minél többen jussanak a színházba.

Végül indítványozza Váradi Ödön a következőket:

Mondja ki a törvényhatóság, hogy indokoltnak látja a színházbérlet teljes megszüntetését és a szinügyi bizottságot utasítja, hogy a szinigazgatót a bérlet megszüntetésére szólítsa fel; a szinügyi bizottság oly értelmű megállapodást létesítsen a szinigazgatóval, hogy azt a különbözetet, mely a bérleti kedvezmény és a rendes helyérek közt mutatkozik, naponként a városi szegényalap javára szolgáltatassa be. Végül a lapok részére szerződésben kívánja a színházi jegyet biztosítani, amelyet a szinigazgató ne vonhasson el.

Ujitások

a bérkocsisok zsarolásának megakadályozására.

Bérkocsisok állanak most naponta Szentmiklóssy József dr kihágási bíró előtt tömegesen. Ez a szezon az övék, egész az év végéig. Sok a bűnük, alig reperiálható. Sokan közülök gorombák, megtagadják a fuvart annak, akiből keveset néznek ki, cserkésznek, ahelyett, hogy a standra állának és sarcolnak.

A legtöbb abba a bűnbe esik, hogy nem teszi ki a tarifát s így szabadon zsarolja a védtelen közönséget. A legnagyobb része a feljelentetteknek igazolvány nélkül hajtó falusi, nem is idevaló sihederek, ezek neveletlenek, romlottak. Nem csoda, hogy zsarolnak s ha a vendég nem fizet, felláborító durvasággal igyekeznek minél több pénzt kicsikarni. Mikor aztán a nevét kérdi a vendég, idegen nevet mond be, rendesen egy olyan bérkocsisét, akire haragszik s mikor ezt megidéz, rendesen kétségbeesetten jelentkezik a megidézett s tiltakozik ellene, hogy ő a bűnös. Ilyenkor a bérkocsitulajdonost vonják felelősségre s büntetik. Van egy rokkant katona, akinek a nevét az ilyen suhancok állandóan felhasználják, szegény alig győzi az alibit igazolni.

Jánossy Gyula főkapitány és Szentmiklóssy József dr kapitány most azzal a tervvel a foglalkoznak, hogy elrendelik a *tarifa kilüggesztését minden kocsiában*, s abban a *kocsis neve* s a kocsis száma is feltűnő betűkkel be lesz írva. Így a vendég egyszerű rápillantással tudja, kit vonjon kérdőre, mikor megszarolják.

Mert ma, éjjel, a vasutól be egy fuvar 28 korona, ha esik az eső, a kocsis annyit követel, amennyi eszébe jut vagy kiköpi, ha nővel vagy, biztosan kétszerest fizetsz.

Ez az ujitás rendezettebbé teszi a hajtást. Ma a maximális büntetés 100 korona, esetleg letiltás a bakról. De ha nincs igazolványa a gazfickónak, ez is illuzórium, mert nem lehet elvonni a jogosítványát. Ilyenkor a bérkocsitulajdonost büntetik.

Azt tervezi Jánossy Gyula főkapitány és Szentmiklóssy József dr kapitány, hogy a leltított és vásott suhancok helyett *rokkant katonákat* alkalmaztatnak a bérkocsikon, ami nemes és helyes gondolat.

Hogy milyen arányu a visszaélés, mutatja, hogy hetenkint 10—12 bérkocsis ellen van tárgyalás s a decemberi ünnepekig minden hétre ennyit tűzött ki a kihágási bíró. Bérkocsis- és csavargó-ügy: ez egy egész embert igénybe vesz.

segélypénztárnál: délelőtt 901 től 1200 ig, délután 1801-től 2100-ig.

12-én csütörtökön a Fogy. hivatalnál d. e. 3751-től 4000 ig, délután 4001-től 4250 ig.

12-én csütörtökön a Városi adópénztárnál: d. e. 6251 től 6500 ig, délután 6251 től 7000 ig.

13-án, a tüzoltó laktanyai segélypénztárnál: d. e. 1201-től 1500-ig, délután 1501 től 1800-ig.

Figyelmeztetem az államsegélyeseket, hogy a meghatározott sorrendben jelenjenek meg, mert aki az államsegélyt a fizetési napok alatt fel nem veszi, csak a következő fizetési napok alatt kaphatja meg.

Juricskay Barna
tanácsos.

HIREK

SZEPTEMBER.

Nyárvégi estén, mikor a fákról
Szallani kezd csendben a levél,
Érzi-e telked: hogy az életről
A dércsipe lomb miket beszél?

Csókot váltani a napsugárral
És porba sodródni névtelen ...
Nagy Ég! Sokszor de jól esne sírni ...
Nyár végén. Este. Az életem.

MOLNÁR KÁROLY.

* A polgármester Budapesten. Rimler Károly polgármester a ma reggeli gyorsvonattal városi ügyekben Budapestre utazik.

* A Népszövetségi Hangya Szövetkezet részjegyeinek aláíróit figyelmeztetjük, hogy az aláírt részjegyek után járó összeget szeptember hó 15-ig teljesen fizessék be, mert a befizetés elmulasztása esetén részükre nem állítható ki a tagsági könyvecske. Befizetések naponta d. u. 4 órától kezdve eszközölhetők.

* Ujságírók gyűlése. A Biharmegyei és Nagyvárad Ujságírók Egyesülete ma, vasárnap délután 3 órakor a városházán gyűlést tart.

* A jövő vasárnap kezdődik a népszövetségi mozi. A Kath. Népszövetség vezetősége ezidén ismét megkezdte a rendszeres mozielőadások rendezését. Az igazgatóságot az a nemes cél vezeti, hogy ezzel a keresztény közönségnek olcsó és jó szórakozást nyújtson. Az előadásoknál az igazgatóság több újítást is fog behozni, melyeket a közönség érdekében szükségesnek látott. Az első előadás a jövő vasárnap 15-én lesz, mely alkalomra a mozi vezetősége kiváló műsorról gondoskodik.

* Galíciaiak és kazárok. Nagy, testes emberek érkeztek Nagyváradra, akik Vadász József rendőrkapitány előtt ideérkezésük okáról azt mondták, hogy ők minden új évet a wizenzi csodarabbival töltik s ha Amerikában lenne is, oda is elmennének utána. (Bár volna ott! Oh, miért nincs ott?) Két napig tartózkodnak Nagyváradon, azután hazamennek, de hosszunapra visszajönnek. Az orthodox hitközség kolozsvári utcai temploma mellett levő régi templomot engedte át nekik, ahol rengeteg ember jelenlétében tartottak istentiszteletet. A galíciaiak és kazárok sok ennivalót hoztak a rabbi részére s hallgatták szájatva bölcsességeit.

Burián pozíciója megerősödött.

Budapest, szeptember 7. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Vossische Zeitung a Burián külügyminiszter távozásáról szóló hírcáfolatával kapcsolatban azt írja, hogy gróf Burián pozíciója éppen a legutóbbi időben folytatott tárgyalásokon szilárdan képviselt álláspontja következtében, mely megértésre talált, a legteljesebben megerősödött. Ennek dacára tovább emlegetnek Burián utódjául néhány államférfiut, köztük elsősorban gróf Czernin volt külügyminisztert, aki azonban a városházán legutóbb tartott beszéde miatt komolyan számításba nem jöhet.

Véget ért az olasz szocialista kongresszus.

Budapest, szeptember 7. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A szocialista kongresszus ma véget ért. Utolsó ülésén a kongresszus helyeselte a pártvezetőség nemzetközi és belpolitikai téren szem előtt tartott magatartását, ellenben megróttá a szocialista kamarai képviselőket, amiért gyenge ellenzéki politikát folytattak. Végül a kongresszus megerősítette a jelenleg fogságban levő képviselők tagságát.

A franciák tovább nyomulnak a Somme és a Vesle közti egész arcvonalon.

— Elérték a ham-peronnei utat. —

Sajtóhadiszállás, szeptember 7. A francia vezérkar szeptember 6-án délután ezt a jelentést adta ki:

Az éj folyamán folytattuk előnyomulásunkat a Somme és a Vesle közti egész arcvonalon. Csapataink átlépték a Somme folyót Epenancourt vidékén. Tovább délre különböző pontokon egészen a ham-peronnei utig törtek előre. Hamtól délre csapataink megszállták La Plessiert, Potte D'oiet, Berlancourtot és Couveren, Caillouellen, Creignyn és Abbecourton túl nyomultak előre. Az Aillettelől északra elértük Epehy kijáratát és a Landricourtól északra levő magaslati terepet. Az Aillettelől délre a vauxailloni szakadék szegélyén állunk. A Vesle-arcvonalon az amerikaiak állásaikat egészen Villers en Prayeres kijáratáig és a Revignontól északra levő lejtőig tolták előre. Elfoglaltuk Elemest.

Az entente oroszországi gyilkos merényletei.

Szinavjev, a pétervári községtanács elnöke, egyik beszédében ezeket mondotta:

— Vállalom a felelősséget minden szóért, amit mondok. Uricgi halálát az angolok és franciák idézték elő. Ezek bennünket kínaiaknak, vagy vadaknak tartanak, akikkel mindent lehet tenni. A Lenin elleni merénylet is bizonyosan az angolok és franciák műve, a kik Jaurést is megölték, a mikor utjukban állott.

Uricki népbiztos temetése alkalmával a Marsmezőn angolelleses tüntetések voltak.

* A vendéglők étlapjainak felülvizsgálását tegnap ejtette meg Jánosy Gyula főkapitány Szakértőkül Breuer Károlyt és Somhegyi Dezsőt alkalmazta, akik redukálták az egyes tételeket. A vendéglői árszabás hétfőn jelenik meg s rögtön életbe lép.

* A kamara a katonai rendőrség injuriája ellen. Egyik helybeli lap közölte, hogy a Nagypiac téren szeptember 2-án a katonai rendőrség razzitát tartott s ez alkalommal Ungerleider Salamon piaci árust igazolásra szólította fel. A 60 éves régi piaci árust, mert irásokkal magát igazolni nem tudta, s hivatkozott arra, hogy már 60 éves és így nem katonaköteles, a katonai rendőrséget vezető tiszt arcul verte, majd megkötöztette és bekísértette. Utközben csak egy Klein Mór nevű kárpitos igazolására bocsátották szabadon. Ezen eljárás ellen a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara átiratot intézett a nagyvárad katonai állomásparancsnoksághoz, tiltakozik a méltatlan és durva eljárás ellen s kéri a legszigorubb vizsgálat elrendelését és annak eredményé-

ről a kamara lehető gyors értesítését, mert ellenesetben a felsőbb katonai parancsnoksághoz fordul elégtételért.

* A főispán cipőakciójára e héten a következők adakoztak: Nagyvárad Takarékpénztár 100, Klein Izsák 10, Vermes Mór 110, Nagyvárad i. sz. káptalan 1000, Benedek Jenő 25, Horváth Árpád 50, Laroche és Darvas 1000, Eichner 50, Dr Kádár Elek 50, Ujhelyi Nándor 10, Friedlander Mór 100, Nagyvárad ker. és forgalmi bank 100, Nagyvárad kereskedelmi r. t. 100, Miskolczy Barnabás 50, Stepper Ottó 100, Rippner Testvérek 100, Zboray Gyula 50, Moskovits Miksa és neje 100, Bozóky Dezsőné 50, Emilia gőzmalom 1000, E. S. hadnagy 10, dr Berkovits René 20, N. N. 100 koronát.

* Mikor lesz a szüret? A nagyvárad hegyközségi birtokosság f. évi szeptember 15-én, vasárnap d. e. 11 órakor a városháza bizottsági termében a f. évi szüret idejének megállapítása tárgyában közgyűlést tart, melyre a birtokosság tagjai ezennel meghívattak. A közgyűlést megelőzőleg fél 11 órakor a választmány ülést tart. Nagyvárad, 1918 szeptember 7. Az elnökség.

* **Boglucz Sándor meghalt.** A várad egyházmegye sénéiorja, kinek régebben a neve az irodalmi körökben is ismeretes volt, Topánfalván meghalt. 1890 óta már nyugdíjba vonult, de még itt is dolgozott, előbb Máramarosszigeten mint kórházi lelkész, azután pedig Topánfalván lelkészkedett.

* **Hatósági burgonya kiosztása.** Tudatom a város közönségével, hogy a burgonyajegy esedékes szelvényei ellenében a hatósági burgonyaelárúító helyeken további intézkedésig személyenként és hetenként 1 kg. burgonyát fognak kiszolgáltatni. Nagyvárád, 1918 szeptember 7. Lukács Ödön, polgármesterhelyettes.

* **Wertheimstein Alfréd halála.** Wertheimstein Alfréd földbirtokos halála, amelyről már megemlékeztünk, ugy Nagyvárádon, mint a megyében nagy részvétet keltett. Biharvármegye székházára, Biharvármegyei Gazdasági Egyesület és a Biharvármegyei Casinó épületére a gyászbeszéd alkalmából kitűzték a gyászlobogót. A gyászoló családnál részvéteket személyesen fejezték ki: Malatinszky Lajos főispán, Fráter Barna alispán, Balázsházy Iván, Pally Lajos és neje, Rednik Gábor orsz. képviselő, Kereszty Kornél, Erber Dezső, Miskolczy Barna, Balogh Elemér, — Szemere Miklós, Aufrecht Mór, dr. Örléy György és neje; levélben fejezték ki részvéteket: Rimler Károly polgármester, Markovits Antal nagybirtokos. Az elhunyt hült tetemei holnap, hétfőn, szeptember 9-én, délelőtt 10 órakor fognak a Ritoók Zsigmond utcai gyászháztól az izr. egyház szertartása szerint a Rulikovszky-uti temetőben nyugalomra tétetni.

* **Beiratások a kereskedő-tanonciskolába.** A beiratások a kereskedő-tanonciskolába f. év szeptember 10., 11 és 12. délután 3—5-ig tartatnak meg. Első beiratáskor a tanoncszerződés is bemutatandó, a többiek a mult tanévi ellenőrző-könyvecskét kötelesek magukkal hozni. A beiratáskor fizetendő 20.— K tandij fejében, tankönyv használatért és tanszerekért 20.— K. — Figyelmeztetem a tanonctartó kereskedőket, hogy aki tanoncát a kitűzött időben beiratni elmulasztja, minden további felszólítás nélkül az elsőfoku iparhatóságnak további eljárás végett be fog jelenteni. A tanítás folyó év szeptember 17-én délután 2 órakor kezdődik. — Az igazgatóság.

* **A betegápolási pótdóljajstrom közszemlén.** Értesitem az érdekelte adózókat, miszerint Nagyvárád város, I. kerület, olsszi városrész 1917. évi orsz. betegápolási pótdóljajstroma a városi adóhivatal 23. számú szobájában a mai naptól kezdődő 8 nap közszemlére ki van téve, amely idő alatt azt bárki megtekintheti s esetleg észrevételét megteheti. Nagyvárád, 1918. évi szeptember 8-án. Juricskay Barna s. k. pénz- és adóügyi tanácsos.

* **Megnyílt a Körös-utcai régi jóhírnevű Korzó-kávéház.** Pontos kiszolgálás, olcsó árak, kitűnő italok, hideg ételek. Minden este cigányzene. Szives pártfogást kér kiváló tisztelettel Klein József tulajdonos.

* **Uj szabóüzlet.** Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy ifj. Erdős Albert és Ausländer S. helybeli szabócégeknél sok évi szabász működésem után, Nagyvárádon, Szent János-utca 52. sz. alatt modern szabóüzletet nyitottam. Készítek papi-, polgári- és katonai-, valamint gyermekruhákat, továbbá fordításokat és átalakításokat a legjutányosabb árak mellett elvállalok. A n. é. közönség szives pártfogását tisztelettel kérem Gerhardt Ferenc férfiszabó, Szent János-utca 52.

* **A Nagyváradi Hatósági Munkaközetítőben** (Reáliskola-utca 4.) Telefon 16-80. 1918 szeptember 7. Foglalkozást kap:

Asztalos segéd 3, bádogossegéd 1, fodrász 2, gyárímunkás, napszámos 16, keresk. alkalmazott (kereskedő segéd, utazó) 1, kádár 1, kovács 4, kocsis 3, kerékgyártó 1, lakatos 8, munkásnő 7, molnár 1, szabó (férfi és női) 7, szeszifőző 1, szolgazemélyzet (hetes kocsis, kihordó 6, iparostanuló (fiu és lány) 10 keresk. tanuló 10, gépirónó 1, ács 1, kelmefestő 1, timár 1, szobafestő 1, pincérlány 2, szijgyártó 1.

Foglalkozást keres: bádogos 2, cimfestő 1, fodrász 1, gyárímunkás, napszámos 7, gépirónó 6, gépiakatos 8, hentes 1, házvezetőnő 1, kárpitós 1, kereskedelmi irodai alkalmazott 25, kovács 1, kocsis 1, pénzbeszedő 1, munkavezető (alépitményhez ács) 2, szabó 1, szolgazemélyzet (hetes, kocsis, kihordó) 14 iparostanuló (fiu és lány 3, ács 1, pincér 1, pék 1, molnár 4, szeszifőző 1, mozdonyvezető 2, pénztárnoknő 1, kulcsár 1, keresk. tanuló 1, fűtő 2, kőműves 1, gazdasági alkalmazott: kulcsár, ispán, gyakornok, felügyelő 4.

A közvetítés, amely ingyenes, csak délelőtti történik.

* **Zongora és énekórákra** beiratkozni lehet naponta d. e. 12 óráig. Előkészítik a Zeneakadémiára és énektanítói tanfolyamra. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okl. ének- és okl. zongora-tanító, Arany János-utca 4. Ugyanott új zongora vagy pianino eladó, esetleg bérbeadó.

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegszállások
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szereltetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

Közönség köre.*

Tekintetes Szerkesztőség!

A f. hó 5-én b. lapjában megjelent és a polgárörségre vonatkozó b. cikkére tisztelettel kérem a következő és a valóságnak megfelelő rectificációt.

A polgárörség nem szüntette meg a működését, mert hisz éppen olyan szükség van arra most, mint 1914-ben volt, mert a rendőrlégénység létszáma azóta nemhogy szaporodott volna, hanem még esökkent és ez a kevés létszámú rendőrlégénység olyan emberfeletti munkát végez, hogy annak pár embernek, akiket éjjel 12 óráig a polgárörség helyettesít, jól esik a pihenés.

Hogy 1914-ben 100 polgárőr volt, ez igaz, azonban nagyobb részét disz-polgárőrök voltak, akik az utcén való ácsorgást diffamáló dolognak tartották és mihelyt a külső szolgálattal szó volt, a szolgálatot abba hagyták.

A jelenben szolgálatban levő polgárőrök azonban minden feltűnés nélkül végzik szolgálatukat, nagyobb részét mind olyanok, akik velem együtt az elsők voltak a szolgálat felvételénél, csak hogy valamennyien olyan emberek vagyunk, akik nem a háborús konjunkturák után, hanem a mindennapi nehéz munkánk után élünk és így előfordul, hogy egyik vagy másik a szolgálatot pontosan nem tarthatja be.

Nagyon kevés van olyan, aki katonai segédszolgálatra behívható volna, mert valamennyien már ezen kort túlhaladtuk, semmi magánérdekekhez nincs a szolgálatunk hozzá fűlve.

Magam sem csodálkoznék, ha a polgárörség már régen abba hagyta volna a szolgálatot, mert minden oldalról csak molesztá-

lásnak van kitéve, addig mig csak az önkéntes tűzoltóság is minden oldalról támogatásban részesül ugy a hatóság, mint a köz-élelmezés részéről, a polgárörség absolute nem jön számításba.

Hogy a legutóbb megtörtént esetet vázoljam csak a humanic gyártói iefoglaít cipők a köz-élelmezéshez kerültek, azzal, hogy azon cipők a városi tisztviselők és a rendörség részére lesz fenntartva. Jánossy főkapitány felhívására a polgárság is beadta a névsorát és kért a részére azon cipőkből juttatni, hogy kik kaptak, kik nem, azt nem tudjuk, azonban a polgárörségnek meg lett ígérve, de kapni persze nem kaptak, szerintem pedig a polgárörség is megérdemelte volna, pláne akkor amikor, havonta 100—150 drb élelmezési nyomozási aktát intézünk el, több ilyen kérelmekkel lettünk elutasítva, de azért mi becsületesen végezzük a magunkra vállalt kötelességet.

Érezzük a gyermekeink, testvéreink szenvedéseit, így tehát tőlünk telhetően mi is minden recsupersatio nélkül ki akarjuk venni részünket.

Kérelmem ismétlésvel maradok
Nagyvárád, 1918 szeptember 6-án.

Igaz hive
a polgárörség nevében
Katz Jakab
parancsnok.

Színház.

A színház műsora:

Vasárnap d. u.: Tündérlaki lányok, este Sztambul rózsája.
Hétfő: Becsület.
Kedd: Leányvásár.
Szerda: Becsület.
Csütörtök: Román.
Péntek: Sztambul rózsája.
Szombat d. u.: Kék róka, este: Leányvásár.
Vasárnap d. u.: Bor, este: Csárdás királynő.

A kis gróf.

Valamikor a szini idény megnyitása valahogyan olyan ünnepi esemény számba ment, amelyet akár a drámai, akár az opera vagy operettirodalom valamely klaszszikus értékű termékével emelt ki a színház. Persze ez régen volt. Ma — A kis gróf is telt házat csinál, akárhányadszori előadásban. Hát lehetett ezt is első előadásnak tenni.

A hadiműsor korszakához illően, elsőnek a szubrett mutatkozott be, Horváth Nusi. Jövetelét Debrecenből már jó hír előzte meg, ezt a jó hirt bemutatkozása mindenben igazolta. Horváth Nusi egy csapásra a közönség kedvence lett. Csupa tűz és temperamentum, alakja fess, elegáns, megjelenése egyszerre meghódítja a közönséget, kitűnően játszik, jól táncol és — a hadiközönség igényeinek megfelelő sorrendben emlékezve meg: — igen kellemes, elég terjedelmes, csengő hangja és operettben tökéletesen megfelelő énektudása van. A szubrett primadonna szerepkörét előreláthatólag kitűnően fogja betölteni és az első sikerből ítélve, még sok forró estét lesz alkalmunk róla feljegyezni.

Még két új szereplőről alakul ki a véleményünk nagyjában a tegnapi előadás nyomán. Egyik Barics Gyula, az új baritonista. Ugy látszik, ő is nyereséget jelent. Nyugodt temperamentumu, jó színész, tömör, mély

Buchanan a bolsevikiek ellen.

Budapest, szeptember 7. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Buchanan pétervári angol nagykövet az angolországi oroszok lakomáján beszédet mondott, amelyben többek között a következőket jelentette ki:

— Oroszország nemsokára ismét elfoglalja helyét a nemzetek sorában. Oroszország most a válság utolsó szakaszát éli. A bolsevikiek a nyugati határ államokat Németországnak szolgáltatják ki és kötelezték magukat 300 millió sterling megfizetésére.

— Tudják, hogy a végüket jár-

ják s ezért most utolsó kártyájukat játsszák ki, a vér és pusztulás orgiáit ülik. Oroszország ez utolsó küzdelmében segítő kézre vár, ezen segítségnek nem Németország részéről, hanem angol részről kell jönnie.

— Az angol kormány már felajánlotta azon népnek a gazdasági és katonai segítségét, figyelmeztette azonban, hogy a németektől igyekezzenek megszabadulni. Ez táviról sem jelenti az Oroszország belügyeibe való beavatkozást.

Expedíciós sereg a letartóztatott angol alattvalók kiszabadítására.

Budapest, szeptember 7. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A Morning Post jelentése szerint az Archangelskben állomásozó hadihajók főparancsnoka parancsot kapott, hogy helyezzen készenlétebe expedíciós sereget az Oroszországban fogságban levő angol alattvalók kiszabadítása céljából.

Az amerikai csapatok átcsoportosítása?

Budapest, szeptember 7. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A New-York Globe ama feltűnést keltő hirt közli, hogy a nyugati fronton levő amerikai csapatokat át kell csoportosítani. Beszéli, hogy Foch tábornok az amerikai csapatoknak a harcból való kikapcsolását tervezi abból a célból, hogy belőlük hatalmas tartalék hadsereget szervezzen, amelyel a németekre a végső csapást szándékozik mérni.

Franciaországban internálják az orosz alattvalókat.

Budapest, szeptember 7. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Martin jelentése szerint a vidéki prefektusok utasítást kaptak, hogy a 18–46 év közötti orosz alattvalókat internálják.

Wilson Európába jön.

Budapest, szeptember 7. (Saját tudósítónktól.) Kölnből jelentik: A Daily News jelentése szerint Wilson elnök egy küldöttség előtt kijelentette, hogy fontos kérdések ügyében legközelebb Franciaországba és Angliába utazik.

A semleges államok tárgyalnak.

Budapest, szeptember 7. (Saját tudósítónktól.) A National Tidende jelenti: A svéd békeegyesület kérdezősködésére a külügyminiszter kijelentette, hogy a semleges államok érdekeinek megóvására értekezletet fognak összehívni. Az értekezlet ügye az utóbbi időben nagyot haladt előre.

Az angolok is elismerik a németek hősi védekezését.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) A Daily Telegraph haditudósítója jelenti:

Peronnetől északra és Cambraitól nyugatra a német csapatok valamennyi helységről elkeseredetten harcolnak, hogy időt nyerjenek arra, hogy hadseregük zöme, mely a készleteket mindenütt elpusztította, visszavonulhasson. A német gépfegyveres tagok nagyon ügyesen és hősiességgel harcolnak és nem adják meg magukat mindaddig, míg a mieink közvetlen közelükbe nem érnek.

Az angol koronatanács.

Budapest, szeptember 7. (Saját tudósítónktól.) Stocholmból jelentik: Lapjelentések szerint az angol kormány ma délután a király elnökletével koronatanácsot tart, melynek tárgyáról eddig semmi nem szivárgott ki.

A németek védelme a Somme mögött.

Berlin, szept. 7. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. és Böehn vezérezredes hadcsoportja.

A Langemarektól északnyugatra bajor csapatok egy helyi előretörés alkalmával, több, mint száz foglyot ejtettek Yperntől délre. A harcvonalon állásaink előterületein élénk gyalogsági harcok fejlődtek ki. Utóvédjeink a Finsliere Ont Logaresmes vonalon az ellenséget kifejlődésre és új támadásra kényszerítették. Harci repülőink sikeresen támadták meg Brioux és St. Chriesnél az ellenséges oszlopokat.

Sommeon való átkelésünk közben a Somme és az Oisenél a Ham-on és Chaunin-on át követett az ellenség, amely este utóvédjeinkkel Anpigny Sillequert-Aumart vonalon az Oise és az Aisne között előtéri harcban állott. Vauxaillon mindkét oldalán az ellenségnek erősebb támadásait visszautasítottuk.

A német trónörökös hadcsoportja. — Vaillontól keletre az angolokkal harci érintkezésben állunk. A Fismestől északkeletre levő magaslatokon az amerikaiak megújított támadásait visszautasítottuk.

Ludendorff, első főszállás-mester.

Asiagonál véresen visszavertük az olaszokat.

Budapest, szept. 6. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz haretér.

Az Asiago fensikjén csapataink véresen visszaverték az olaszok és franciák erős tűzérségi előkészítés után végrehajtott támadásait. A monte Sisemol től nyugatra ellenlökéssel visszavertük az első vonalainkba behatolt ellenséget. A Col del Orson rohamcsapataink sikeres rajtaütést végeztek egyes ellenséges tábori őrség ellen.

Albániában nincs említésre méltó esemény.

A vezérkar főnöke.

Talaat pasa a török-bolgár kérdések elintézéséről.

Szófia, szeptember 7. A Kambala munkatársa beszélgetést folytatott Talaat pasa nagyvezérrel, aki Berlinbe való útjában átutazott a bolgár fővárosban. A nagyvezér kijelentette, hogy mindig nagy hűve volt a török-bolgár megegyezésnek, mert a két országnak kölcsönösen támogatnia kell egymást.

— A vitás bolgár török kérdések — mondotta — simán elintéződnek, mint ahogy kielégítő megoldást fog találni a Dobrudzsa-kérdés is. A háború folytatása a helyzetben lényeges változást nem idézhet elő.

A nagyváradai egyházmegye ezüstmisési papjai.

A nagyváradai egyházmegyének öt kiváló érdemes papja ünneplő pappá szentelésének 25-ik évfordulóját.

Elsősorban dr. *Lindenberger János* prépost plébánosról emlékezünk meg. Mindnyájan jól ismerjük működését, hisz papi életének nagyobbik felét itt töltötte Nagyváradon. Innsbruckban végzett jeles képzettségű fiatal papot püspöke már 1897-ben lelkigazgató tónak, majd a következő évben meg tanárnak nevezte ki s innen került 1906-ban Gyulára, mint plébános. Hitközségének gondos, szerető lelkipásztora volt, kiért hívei rajongtak, mert önmagában mutatott élő példát. — Csakhamar esperes, majd címzetes apát lett. Gyulán szervezi a „Kath. Nővédelmi Hivatal” t, mely Gyula társadalmára máris nagy hatással van. Jótékonyágát csak legszűkebb környezete tudta. Nem volt oly társadalmi mozgalom, melyben szívesen lélekkel ne segített volna. A tavasszal az Egyházmegye legnagyobb plébániája, Debreczen élére állította a megyéspüspök bizalma és a káptalan tagjai közé a királyi kinevezés. — Ezüstmiséjét Debreczenben mondja.

Ma reggel 8 órakor tartja teljes elvonultságban ezüstmiséjét a Szent József intézet kápolnájában *Mayer Antal* tb. kanonok, intézeti kormányzó. Ez az évforduló 25 év nagy munkájának elvégzését jelenti s e napon bizonyára egy áldó gondolattal fordul az ezüstmisési felé mindazok roppant tömege, akiknek ő szolgálatot tett, akikkel jószágát érezte. 1893. szeptember 8-án szentelte pappá boldogemlékű dr. *Schlauch Lőrinc* bibornok, püspök s nemsokára udvari papjai közzé vette, ahol 18 évig működött az egyház kormányzatában. 1904-ben szentszéki jegyző, 1905-ben püspöki titkár lett. *Schlauch* bibornoknak és *Szmrecsányi Pál* püspöknek is teljes bizalmát bírta.

Gróf *Széchenyi Miklós* megyéspüspök 1911-ben a Szent József intézet élére állította s egyúttal a káptalan megbízta az egyházmegyei alapítványi pénztár kezelésével. Soha nem lankadó munkakedvvel tölti be azóta ezt a nagy munkakört. A kölcsönvevők ezrei keresik fel évente ezt a pénztárt az egész vármegyéből. Az alapítványi pénztár hatalmas apparátusát, nagy vagyonát a legnagyobb hozzáértéssel kezeli. Épp oly nagy buzgósággal gondoskodik a Szent József-intézetéről is s nagy része van abban, hogy ez az intézet a legelső között áll. Az ő nagy szervező képességét mutatja az is, hogy abban a katonai kórházban, mely az intézetben otthont kapott, a háború első napjától mintaszerű rend van. Ez érdemeiért kapta a Vörös Kereszt érdemkeresztjét.

Az egyházmegyei szolgálat terén kivívott érdemeiért többször részesült kitüntetésekben. 1901-ben pápai káplán, 1911-ben a székeskáptalan tb. kanonokja lett.

Huszonöt év nehéz munkája után csendes elvonultságban, szerényen visszavonulva az ünnepeltetés elől, tölti e napot a jubiláló ezüstmisési.

Bartos Ferenc gyulai gimnáziumi tanár is 25 éves áldozópap. Tanítványai szeretete, paptársai ragaszkodása közepette ünneplő meg 25 munkás esztendő jutalmát. Tanári munkája mellett alkalmat talált arra is, hogy a lelkészkedő papságot időről időre kíségesse. Munkáját értékelve, püspöke pár éve szentszéki ülnökké nevezte ki.

Pák Emil az egyházmegye negyedik ünnepeltje. Számos helyen működött mint káplán és adminisztrátor, majd Vaskóhn és

1911 óta Mezőpeterden plébános. Kiváló szónok, a kinek szép egyházi beszédei megszerzte hírnevet biztosítottak. Hívei körében őrül meg a nevezetes évfordulót, kik szerető, gondos lelkipásztoruk örömeiben szívesen, lélekkel részt vesznek, kinek úgy a lelkiélet, mint a tanúgy terén nagyon sokat köszönhetnek.

Bogdánffy Géza is ma mondja ezüstmiséjét. Buzgó, tevékeny papi életet élt az egyházmegye legnagyobb plébániáin, bárhol is csak szeretettel emlékeznek meg róla. Betegsége miatt volt kénytelen nyugdíjba vonulni s jelenleg rokonai körében Sátoralja-ujhelyen tartózkodik.

Szaporítsák a vasuti forgalmat a belényesi vonalon.

A belényesi kereskedők és iparosok kérelme a kamarához.

A háborús viszonyok folytán a vasuti forgalomban előállott nehézségek mondhatni legjobban érezhetők a belényesi vaskóhi vasútvonalon, amelyen a háború előtti napi három vonatpár helyett most csak naponta egy személyvonatpár közeledik.

Ez a napi egy vonatpár természetesen nem képes a forgalmat lebonyolítani, dacára, hogy a vonatok túlszúfolva közlekednek s így az utasok egy része napról-napra lemarad.

Ennek a lehetetlen nagy közgazdasági hátránnyal is járó állapotnak adnak kifejezést a belényesi kereskedők és iparosok a nagyváradai kereskedelmi és iparkamarához intézett beadványukban, amelyben vázolván a tarthatatlan helyzetet, a következőkre kérik a kamarát:

Hasson oda a kamara, hogy a Máv. igazgatósága a forgalom lebonyolítására érdekében rendelje el, hogy állíttassék vissza azon személyvonatpár, mely Nagyváradról a budapesti és kolozsvári fővonalakról közvetlen csatlakozást biztosítva, Nagyváradról éjjel 3 órakor indulna, illetve ennek ellenonátja Vaskóhról naponta d. u. 1 órakor indítandó volna és Nagyváradra körülbelül este 7 órakor érkezne, miáltal úgy Kolozsvárra, mint Budapestre a csatlakozás biztosítva volna.

Amennyiben ezen személyvonatpár forgalomba hozása magasabb szempontokból teljesíthető nem volna, az esetben, minthogy a belényesi vonalon naponta két tehervonatpár közlekedik, a Nagyváradról éjjel indítandó tehervonat néhány személykocsi hozzácsatolásával mint vegyesvonat, személyszállításra is berendeztessék s ennek ellenonatjaként a Vaskóhról délután 1 órakor közlekedő tehervonat hasonlóan vegyesvonattá változtassék át, melynek révén a most közlekedő személyvonat is tehermentesítenék, míg a fővonalakkal való távolabbi retációknál is gyorsabb és kielégítőbb csatlakozást biztosítana.

A kamara bizonyára minden lehető megtesz, a kamarai kerület ezen jelentős részének vasuti forgalma érdekében.

Szeptember 21-én lesz a tűzérnapi.

Elmarad a történelmi felvonulás. — Nagyszabású estély 21-én. — Népi ünnepély a Rhédey-kertben. — Tárc'estély.

A tűzérnapi rendezősege, mint értesülünk, a tűzérnapiakat szeptember 21., 22. és 23-ára tűzte ki.

Az első napra tervezték a már ismertett történelmi felvonulást, de kénytelenek voltak ettől elállni, mert a városi hatóságok részéről aggályok merültek fel az ünnepség színhelyének, a Szent László-térnek az előadás idejére a polgári forgalomtól való teljes elzárása ellen.

Ehelyett szeptember 21-én egy nagyszabású estély lesz, melynek programját a napokban részletesen közöljük.

Szeptember 22-én, vasárnap népi ünnepélyt rendeznek a Rhédey-kertben olyan nagy és változatos programmal, aminő régen volt Nagyváradon.

Szeptember 23-án, hétfőn este tánc'estély lesz a rendező bizottság hölgytagjai tiszteletére.

A három napos tűzérnapi ünnepség hatalmas, színpompás falragaszai hétfőn reggel jelennek meg az egész városban s a részletes műsort a hét folyamán ismertetjük.

A tűzérnapi rendező bizottsága felkéri azokat a nagyváradai és környékbeli fogadtulajdonosokat, akik hajlandók volnának a tűzérnapi jelmezes kocsikorzon fogataikkal vagy lovaikkal résztvenni, szíveskedjenek ebbeli szándékukat és fogataik vagy lovaik számát *Faragó Rezső* tűzérhadnagygal (Aradi-ut, tűzér-laktanya, telefonszám 12-27) mielőbb közölni.

Hadisegélyek kifizetése.

A hadisegélyesekkel közlöm, hogy az 1918. szeptember havi hadisegély a következő sorrendben lesz kifizetve:

1918. évi szeptember 9-én, hétfőn a tűzoltó laktanyában az I. számú segélypénztárnál délelőtt 1-300 ig, délután 2701-től 3006 ig.

Fogyasztási adóhivatalnál 9-én, hétfőn délelőtt 3001-től 3250-ig, délután 4751-től 5000 ig.

Városi adópénztárnál 9-én, hétfőn: délelőtt 5001-től 5250-ig, délután 5251-től 5500-ig.

Városi házipénztárnál 9-én, hétfőn délelőtt 7001-től végig.

10-én, kedden a tűzoltó laktanyai segélypénztárnál: délelőtt 301-től 600 ig, délután 2401-től 2700-ig.

10-én, kedden a fogyasztási adóhivatalnál: délelőtt 3251-től 3500 ig, d. u. 4501-től 4750-ig.

10-én, kedden a városi adópénztárnál: délelőtt 5501-től 5750 ig, délután 6001-től 6250-ig.

11-én, szerdán a tűzoltó-laktanyai segélypénztárnál: 601-től 900 ig, délután 2101-től 2400-ig.

11-én, szerdán a fogyasztási adóhivatalnál: délelőtt 3501-től 3750 ig, d. u. 4251-től 4500-ig.

11-én, szerdán a városi adópénztárnál: délelőtt 5751-től 6000 ig, délután 6501-től 6750-ig.

12-én, csütörtökön a tűzoltó-laktanya

bariton hangja és biztos énektudása tegnap szépen érvényesültek.

Másik: *Deák Kornél*, aki egy kisebb szerepben jó jellemkomikusnak ígérkezett. Mindketten magukra vonták a figyelmet, mielőbb szeretnék őket nagyobb szerepekben látni, hogy a végleges vélemény kialakuljon tehetségükről.

*Tihanyi Oszkár*nak kellemes hangja van, jól mozog, ügyes fiatal színész, de talán nem eléggé megfelelően maszkirozza magát. *B. Koppán Margit* szép hangját néhány ének-számban élveztük. — Róluk egyelőre annyit, hogy érdeklődéssel várjuk további fellépéseiket.

A régiak közül *Pogány Janka* és *Szigeti* keltettek sok derűtséget.

Az új kórus is felvonult, de talán csak részben, mert egyelőre feltűnést semmi tekintetben sem keltett.

Az első heti műsor.

A színházban egész héten szorgalmas munka folyt. Hiába, nem egykönnyen megy, ha egy új társulatnak a tagjai az ország különböző színházaitól kerülnek össze. Délelőtt és délután dirigálta a próbákat *Er. élyi Miklós* színgazgató s a megfeszített munka eredménye az, hogy az első hét műsorát sikerült akként összeállítani, hogy az előadások precíz menete biztosítható volt. Más lapra tartozik azután az egyes szereplők művészi képessége, amelyet azonban alkalom nyílt már a próbák során örvendetesen konstatálni. Így tehát az előadások sikerét a legkedvezőbb auspiciumok előzik meg.

Az első hét műsorán néhány igen meglepő sikerű darabnak a felújítása szerepel. Az első vasárnap délutáni előadás: a „Tündérlaki lányok” már is bizonyos, hogy zsufozott ház előtt fog lefolyni s ugyancsak zsufozott ház fogadja majd a jövő vasárnap délutáni előadást: a *Bort*. Ma az első vasárnap este és a jövő vasárnap este a mult szezon két legnagyobb slágere *Stambul rózája* és *Csárdáskirálynő* van műsoron, *Hétfőn és szerdán* *Sudermann Becsülete*, csütörtökön a *Románc*, ez a finom amerikai színjáték, szombat délután a *Kék róka* *Herceg Ferenc* nagyszerű színjátéka képviselik a műsoron a drámai előadásokat. Hétfő és szombat este a népszerű muzsikája és kedves operett, a *Leányvásár* felújításának fog taposolni a váradi közönség.

Amint az első heti repertoáron, a bemutatkozásokon tul lesznek, egymásután sorra kerülnek az új darabok, amiket szorgalmasan tanulnak. Az első újdonság az *Asszony és a bábu* lesz a jövő héten, amit az új operett a *Tul a nagy Krivánon* fog követni.

MOZI.

A *Vigadó mozgó* nagy szenzációja a mai új műsor fénypontjaként színrekerülő megrázó filmdráma, a legszebb és legérdekesebb újdonság: a *Jegysek*. A darab nemcsak témájában és megjatszásában, de rendezésében is elsőrangú és bizonyos, hogy a *Vigadónak* ez az előadás nagy sikert hoz.

Nick Fantom az *Apollóban*. A detektívdrámák barátaira ritka meglepetés vár ma az *Apolló* színházban. Egy nagy konstrukciója és teljesen új beállítású eredeti *Nick Fantom* film premierjét tűzte ki mára az igazgatóság.

Psilander az *Urániában*. Fényes estéje lesz ma az *Urániának*. Egy posthumus *Psilander*-film előadási jogát szerezte meg az

igazgatóság és a megragadóan szép filmet, a *Sors nyilat* ma mutatja be közönségének. Az új műsor egyébként is a legvonzóbb újdonságok pompás kollekciója.

URÁNIA mozgószínház	MA
	A sors nyila.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.	

APOLLÓ mozgószínház	MA
	Nick Fantom.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.	

Nyílttér

Eladó ház!

Gerliczy-u. 1 számú emeletes adómentes sarokház (Sztarill-villa)

ELADÓ.

Értekezni Arany János-utca 7. — Telefon 239.

Legújabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni. Rákóczi-ut, (Korona gyógyszer-tár mellett) Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Árverési hirdetemény.

Közhírré teszem, hogy *Karfunkel Mór* nyíregyházi lakos tulajdonát képező 154 hl. és 50 l. bor, *Érmihályfalván*, az „Egyesült *Érmihályfalvai Takarékpénztár és Érmihályfalvi Hitelbank Részvénytársaság*”-nak a vasúti állomás szomszédságában levő raktárában, 1918 szeptember 13-án, délután 4 órakor, *Karfunkel Mór* elszállítási késedelme miatt, a nevezett pénzügyi intézet kérelmére, *Karfunkel Mór* kárára és veszélyére tartandó nyilvános árverésen azon feltétel mellett lesz a legtöbbet ígérőnek eladva, hogy a bor árát készpénzben azonnal ki kell fizetni, a bor árán felül a vételi illetéket le kell róni, s a bort az árveréstől számítandó négy nap alatt el kell szállítani.

Székeiyhid, 1918 szeptember 5.

Dr. Stettner János
kir. közjegyző.

VIGADÓ mozgószínház

MA Vegyések.

Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

226—1918. sz.

Makkeladási hirdetemény.

A nagyváradi gör. kath. püspökségi uradalom mintegy 35000 kat. hold makkoltatásra alkalmas vízben bővelkedő erdősegeiben a folyó évben termett ép egészséges, nagyrészt bükk, kis részben tölgy és cser makktermés eladása iránti zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverés folyó évi szeptember hó 16-án d. e. 9 órakor fog Belényesen a központi irodában megtartatni. Miről érdekeltek azzal értesíttetnek, hogy bővebb felvilágosítást alólírt uradalomnál nyerhetnek.

Belényes, 1918. augusztus 30.

Püspökségi uradalmi Erdőhivatal.

HETI ÁRJEJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15—
Majolika tálca fogóval	8—
Majolika cukortartó diszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sótartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérfosar színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágfűzők	5—
Majolika diszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	60—
Kávékészlet színes aranyozással	50—
Feketéskészlet színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegfelvágott készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50—
Falittükör színes aranyozott kerettel	80—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80—
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávécsésze	4—
Köpöcsésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszjúáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám: 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Eladó
családi új ház óriási nagy udvar, nagy kerttel, istállóval. Váravelence, sorompól villamos megállóknál, Sorompó-utca, Takáts.

Raktárkezelőnőt
keresünk mielőbbi belépésre. Rigler József Ede részv. társ., Rákóczi-ut 3.

4 szobás
villa-lakás egy hold kerttel, vilannyal, vízvezetékekkel eladó. Értekezni Keszey-ut. 16, Fábriánénál.

Zongoratanitónő,
ki intézetben is több év óta tanít, magánzongora órákat vállal jutányos feltételek mellett. Házhoz is jár. Pável-ut. 19.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Pemete
és hársfamézscukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtő
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Tavaszi
szepilők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Jó bizonyítványokkal
rendelkező megbízható egyén hivataloslag minőségben állandó alkalmazást nyer az Együttműködési Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Butorozott
szobák kiadó Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Két iskolás kis-leányt
teljes ellátásra elvállalok. Körös-ut. 23, ajtó 5. szám.

Kertész
(konyha és virág) megfelelő állást keres. Papp Sándor Huszártanya, up. Bikács.

Pálinkafőzde
átalakítást és berendezést készít Klell János rézműves, Kossuth-ut. 8.

Bélyegeket
veszek akármilyen mennyiségben. — Szilágyi Dezső-ut. 5. sz. Földszint lépcsőházban balra. Telefon 1—95.

Jogi könyvek
gyűjteményes kiadások, Corpus Juris Hungarici 1900-ig bőrkötésben stb. eladók. Cim a kiadóban.

Valódi
gummi harisnyatartók párja 8 K. Hegedűs János Rákóczi-ut 1. Vasárnap zárva.

Poloskairtó
Moksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ruhafesték
valódi két oroszlan H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árendében részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Uridivat
Cziller Imre Nagyváradban. Férfi- és fiúkalapok, nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők, harisnyák, sétabotok, bőrdaruk, pénztárcák, esőköppeney, esőernyők, acélárak legolcsóbban. Tisztviselőknak árkedvezmény.

Ne dobja ki pénzét
új ruhákért, mert a kiadóban bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Fésűk tartós, finom anyagból.

Bontó-, sűrű-, still-fésűk, hajtűk, hajesattok, oldal- és kontyfésűk, kefék, bőrárak, pipere és toillete szükségletek legjobb beszerzési helye

Fésű- és diszműáruház
Saspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J. javítások eszközöltekn.

Bubla és Társa

Cégtulajdonos: Bubla József Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható fűszer és csemege kereskedésben. Szalámi, sajt, szalonna, kitűnő málnaszörp, Törleipézsgő, valódi kitűnő óborok.

Saját termésű borok!

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhoz szállítva. Élelmicikkek. Naponta friss vaj, remek lipói túró.

TELEFONSZÁM: 11-49.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelőséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-ut. 9. sz.

Videkiek kérjenek árajánlatot

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő, bádigos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramfon, kerékpár és National Cassa javító. Eleckrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstam-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévízfürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás. kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a Fürdőigazgatóság.

A Félix fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.

